

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การปรับเป็นพินัยที่ต้องกระทำเป็นองค์คณะตามพระราชบัญญัติป้องกัน
การทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

เทศบาลตำบลดอนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ชม ๕๘๑๐๑/๓๘๒ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า เทศบาลตำบลดอนแก้ว ได้ตรวจพบพฤติการณ์ความผิดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ว่า เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ มีเด็กอายุ ประมาณสิบสี่ปีนำลูกสุนัขมาปล่อยทิ้งไว้ ณ บริเวณวัดน้ำใจ หมู่ที่ ๖ ตำบลดอนแก้ว อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเข้าข่ายความผิดฐานปล่อยละทิ้งสัตว์ให้พ้นจากการดูแลโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ต้องระวางโทษปรับเป็นพินัยไม่เกินสี่หมื่นบาท ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งกฎหมายนี้จัดอยู่ในลำดับที่ ๘๖ ตามบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

เทศบาลตำบลดอนแก้วพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อความผิดดังกล่าวมีอัตราโทษปรับ เป็นพินัยอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ซึ่งมาตรา ๑๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้การปรับเป็นพินัยต้องกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน แต่โดยที่ข้อ ๑ (๑๔) (ก) แห่งประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้กำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยในเขตเทศบาลไว้เพียงตำแหน่งเดียว ทำให้ไม่สามารถแต่งตั้งองค์คณะภายในหน่วยงาน ให้ครบตามจำนวนที่กำหนดได้ ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างถูกต้อง เทศบาล ตำบลดอนแก้วจึงขอหารือในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. กรณีที่เทศบาลตำบลดอนแก้วมีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนดไว้เพียงตำแหน่งเดียวคือ ปลัดเทศบาล นายกเทศมนตรีตำบลดอนแก้วจะสามารถแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งสังกัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ตามข้อ ๑ (๑๒) หรือ (๑๓) แห่งประกาศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ มาร่วมเป็นองค์คณะตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่

๒. กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางพินัยเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ในขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริงตามกฎหมายกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องนำกระบวนการตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา เช่น การจัดหาทนายความ การสอบสวนต่อหน้าสหวิชาชีพในสถานที่เฉพาะ มาใช้บังคับโดยอนุโลมหรือไม่ และในส่วนของความรับผิดทางพินัยจะต้องนำมาตรา ๗๔ แห่งประมวล กฎหมายอาญา มาปรับใช้โดยอนุโลม ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของเทศบาลตำบลดอนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมปศุสัตว์) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนเทศบาลตำบลดอนแก้ว เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทนเทศบาลตำบลดอนแก้วว่า หลังจากที่พบว่านายกเทศมนตรีตำบลดอนแก้วไม่สามารถแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดเทศบาลเป็นองค์คณะในการปรับเป็นพินัยให้ครบจำนวนได้ เนื่องจากประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ กำหนดให้ปลัดเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในเขตเทศบาลไว้เพียงตำแหน่งเดียว เทศบาลตำบลดอนแก้วจึงขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงใหม่และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอสารภี เพื่อขอให้มอบหมายเจ้าหน้าที่ของรัฐตามข้อ ๑ (๑๒) และ (๑๓) แห่งประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ มาร่วมเป็นองค์คณะ ซึ่งต่อมาสำนักงานปศุสัตว์อำเภอสารภีได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดจำนวน ๒ คน มาร่วมเป็นองค์คณะตามที่ร้องขอแล้ว และนายกเทศมนตรีตำบลดอนแก้วได้ออกคำสั่ง ที่ ๖๗/๒๕๖๙ เรื่อง แต่งตั้งองค์คณะปรับเป็นพินัย ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๙ แต่งตั้งให้ปลัดเทศบาลตำบลดอนแก้ว เป็นหัวหน้าองค์คณะ โดยมีปศุสัตว์อำเภอสารภีและนายสัตวแพทย์ชำนาญการเป็นองค์คณะ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวประกอบกับข้อเท็จจริงที่ผู้แทนเทศบาลตำบลดอนแก้วชี้แจงเพิ่มเติมแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่เทศบาลตำบลดอนแก้วมีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนดไว้เพียงตำแหน่งเดียวคือ ปลัดเทศบาล นายกเทศมนตรีตำบลดอนแก้วจะสามารถแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งสังกัดสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ตามข้อ ๑ (๑๒) หรือ (๑๓) แห่งประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ มาร่วมเป็นองค์คณะตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่ เห็นว่า โดยที่ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ มิได้กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ ไว้แล้ว การพิจารณาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจึงต้องพิจารณาตามที่ประกาศดังกล่าวกำหนดไว้

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

กรณีนี้ขอหารือนี้ เมื่อเทศบาลตำบลดอนแก้วตรวจพบว่ามีกระทำความผิดทางพินัย ตามมาตรา ๒๓^๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ ซึ่งเป็นความผิด ที่มีค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสี่หมื่นบาทตามมาตรา ๓๒^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว นายกเทศมนตรี ตำบลดอนแก้วในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจึงเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งองค์คณะในการปรับเป็นพินัย ตามข้อ ๑๐^๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ แต่โดยที่ข้อ ๑ (๑๔) (ก)^๕ แห่งประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ ได้กำหนดให้ปลัดเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในเขตเทศบาลไว้เพียงตำแหน่งเดียว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเขตพื้นที่เทศบาลตำบลดอนแก้วตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งตามข้อ ๓^๖ แห่งประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

๒ มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแล ของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

๓ มาตรา ๓๒ เจ้าของสัตว์หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย ไม่เกินสี่หมื่นบาท

๔ ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใด มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการ และพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรี จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะ หนึ่งคน และองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หัวหน้าหน่วยงาน ของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนด ผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการพิจารณาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณา ปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง เพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

๕ ข้อ ๑ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าต่อไปนี้ เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

๑.ล.๑

๑.ล.๑

(๑๔) ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

(ก) ปลัดเทศบาล สำหรับในเขตเทศบาล

๑.ล.๑

๑.ล.๑

๖ ข้อ ๓ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า ตามข้อ ๑ (๑๐) - (๑๔) มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดดังกล่าว ภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอตามข้อ ๑ (๑๒) และ (๑๓)^๗ มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดดังกล่าว ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบซึ่งรวมเทศบาลตำบลดอนแก้วได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ แม้เทศบาลตำบลดอนแก้ว จะมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาปรับเป็นพินัยในกรณีนี้ แต่ก็ไม่ได้เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ที่เคยให้ไว้ในเรื่องเสรีจที่ ๔๒๑/๒๕๖๒^๘ ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าสำนักงานปศุสัตว์อำเภอสารภี ได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดังกล่าว มาร่วมเป็น องค์คณะในการปรับเป็นพินัยในกรณีนี้ตามที่เทศบาลตำบลดอนแก้วร้องขอ และนายกเทศมนตรี ตำบลดอนแก้วในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งแต่งตั้งองค์คณะในการปรับเป็นพินัยแล้ว การออกคำสั่งแต่งตั้งองค์คณะในการปรับเป็นพินัยดังกล่าวจึงเป็นไปตามที่ข้อ ๑๐^๙ แห่งระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดไว้

อนึ่ง คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า โดยที่พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้การกระทำความผิดทางพินัยที่มีอัตราค่าปรับเป็นพินัยเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องพิจารณาโดยองค์คณะในทุกฐานความผิด และบรรดาความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ นั้น มีอัตราค่าปรับเป็นพินัยเกินหนึ่งหมื่นบาท ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดปัญหาการแต่งตั้งองค์คณะในการปรับเป็นพินัยในเขตเทศบาลในลักษณะนี้อีก สมควรที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ เพื่อกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ในเขตเทศบาลเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินการปรับเป็นพินัยเกิดผลสัมฤทธิ์ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๗ข้อ ๑ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

- | | |
|------------------------------|-----|
| ฯลฯ | ฯลฯ |
| (๑๒) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด | |
| (ก) ปศุสัตว์จังหวัด | |
| (ข) นายสัตวแพทย์ | |
| (ค) สัตวแพทย์ | |
| (ง) นักวิชาการสัตวบาล | |
| (จ) เจ้าพนักงานสัตวบาล | |
| (๑๓) สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ | |
| (ก) ปศุสัตว์อำเภอ | |
| (ข) นายสัตวแพทย์ | |
| (ค) สัตวแพทย์ | |
| (ง) นักวิชาการสัตวบาล | |
| (จ) เจ้าพนักงานสัตวบาล | |

ฯลฯ

ฯลฯ

^๘บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หน้าที่และอำนาจในการจัดการปัญหา สุนัขจรจัดของกรมปศุสัตว์และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีเทศบาลตำบลเขาน้อย ส่งพร้อมหนังสือสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๑๓๖ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๒ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

ประเด็นที่สอง กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางพินัยเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ในขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริงตามกฎหมายกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องนำกระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลมหรือไม่ และในส่วนของความรับผิดทางพินัยจะต้องนำมาตรา ๗๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาปรับใช้โดยอนุโลมหรือไม่ เห็นว่า โดยที่มาตรา ๑๙^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ประกอบกับเมื่อได้พิจารณาฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาฯ จะเห็นได้ว่าไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้ต้องนำกระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับกับการแสวงหาข้อเท็จจริงในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเด็กหรือผู้เยาว์ไว้เป็นการเฉพาะ คงมีเพียงข้อ ๓^{๑๑} แห่งกฎกระทรวงฯ ที่กำหนดให้การดำเนินการใด ๆ ในคดีความผิดทางพินัยที่มีบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปีเป็นผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา หรือพยาน เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ และเมื่อความผิดทางพินัยเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงและไม่ใช้โทษทางอาญาดังนั้น การแสวงหาข้อเท็จจริงในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีจึงไม่จำเป็นต้องนำกระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยเคร่งครัด แต่เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะพิจารณาดำเนินการ โดยหากเห็นว่าการนำกระบวนการเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องใดมาใช้บังคับแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนได้เป็นสำคัญ ก็สามารถที่จะนำกระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องนั้นมาใช้ปรับใช้โดยอนุโลมได้ตามความเหมาะสมแห่งกรณี

ส่วนประเด็นปัญหาว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยตามข้อหาหรือนี้เป็นเด็กอายุสิบสี่ปี จะต้องนำมาตรา ๗๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาปรับใช้ในส่วนของความรับผิดทางพินัยหรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้นำบทบัญญัติในภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ ๑ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป หมวด ๔ ความรับผิด

^{๑๐}มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๑๑}ข้อ ๓ การดำเนินการใด ๆ ในคดีความผิดทางพินัยที่มีบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปีเป็นผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา หรือพยาน เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

^{๑๒}มาตรา ๘ ให้นำบทบัญญัติในภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ ๑ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป เฉพาะหมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา หมวด ๔ ความรับผิดในทางอาญา หมวด ๕ การพยายามกระทำความผิด และหมวด ๖ ตัวการและผู้สนับสนุน แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับแก่การปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ในทางอาญา มาใช้บังคับแก่การปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยโดยอนุโลม เมื่อมาตรา ๗๔^{๑๓} แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นบทบัญญัติในหมวด ๔ ความรับผิดในทางอาญา ที่กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็ก โดยกำหนดให้เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ ดังนั้น เมื่อผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นเด็กอายุสิบสี่ปี กรณีจึงต้องนำบทบัญญัติมาตรา ๗๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับกับการพิจารณาความผิดทางพินัยด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามมาตรา ๘^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ



(นายพนพล เกียรติฤกษ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๖๙

^{๑๓}มาตรา ๗๔ เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้

(๒) ถ้าศาลเห็นว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปีและกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่นบาทในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น แต่ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่าจะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นว่านั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(๓) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังสถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่ให้เกินกว่าวันที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี

ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติเด็กนั้นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุ้มครองความประพฤติเด็กนั้น

ในกรณีที่เด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือในกรณีที่เด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควรหรือให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นก็ได้

คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (๒) (๓) วรรคสองและวรรคสามนั้น ถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้เองหรือตามคำเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการ หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน หรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนั้นหรือมีคำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๒, ข้างต้น